

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประเภทการศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ของตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปร หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) โดยการเพิ่มตัวแปรแบบขั้นตอน (stepwise method) โดยทำการศึกษากับประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวมทั้งแบบปิดและแบบเปิดของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมต่างๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการที่บริหารกองทุนรวมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นบริษัทหลักทรัพย์จัดการที่บริหารทั้งกองทุนปิดและกองทุนเปิด โดยขั้นตอนในการคัดเลือกมีดังนี้

1. นำรายชื่อของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมทั้งหมดที่บริหารและจัดการทั้งกองทุนปิดและกองทุนเปิด จำนวนทั้งสิ้น 7 บริษัท
2. จับฉลากเพื่อสุ่มคัดเลือกกลุ่มประชากรเพื่อใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เพียง 3 บริษัท ได้แก่
 - บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม จำกัด (มหาชน)
 - บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ไทยพาณิชย์ จำกัด
 - บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บริหารทุนไทย จำกัด
3. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อลดโอกาสที่จะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน และเพื่อให้สรุปการวิจัยมีความแม่นยำยิ่งขึ้นตามลักษณะการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ ซึ่งมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 20 เท่าของตัวแปร (Lindeman, Merenda, and Gold 1980 : 119) ซึ่งจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= (20) (\text{จำนวนตัวแปรในงานวิจัยทั้งหมด}) \\ &= (20) (9) = 180 \end{aligned}$$

ดังนั้น จำนวนของกลุ่มตัวอย่างคือ 180 คน แต่เพื่อความแน่นอนและมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้นตลอดจนให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 400 คน เพื่อให้มีระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางของ Taro Yamane (วิเชียร เกตุสิงห์: 2537, 29)

5. ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากเพื่อคัดเลือกรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างประชากรจากแต่ละบริษัทหลักทรัพย์จัดการตามจำนวนที่ได้ระบุข้างต้น

การสร้างแบบจำลองของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผู้วิจัยสร้างแบบจำลองของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ เพื่อสำรวจแนวคิดและการวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

2. เลือกตัวแปร หรือแนวคิดที่สำคัญ และให้นิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) ที่สามารถวัดค่าได้

3. พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและแนวคิด

4. เชื่อมโยงข้อความ และจัดระบบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สนใจ เป็นกรอบแนวความคิด (conceptual framework) โดยใช้วิธี backward formulation โดยการเริ่มต้นจากตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจลงทุน ย้อนกลับไปตามตัวแปรสาเหตุตามลำดับการเกิด (antecedent variable) พร้อมทั้งสมมติฐานและใช้รูปภาพแสดงการเชื่อมโยงตัวแปรในแบบจำลอง

5. เสนอแบบจำลองที่สมบูรณ์ซึ่งสร้างขึ้นเป็นแบบจำลองตามสมมติฐานการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างมาจากการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัย โดยประกอบไปด้วยคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 8 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรและสังคมเศรษฐกิจ
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสาร แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
- 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ
- 2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุผลในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ
- ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับกองทุนรวมของประชาชน
- ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการลงทุน ได้แก่ การสื่อสารด้วยการลงทุนที่มีประสิทธิผลต่อความเชื่อของประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวม
- ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ลงทุนในกองทุนรวม
- ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมต่างๆ ได้แก่ ภาวะแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจ ฯลฯ
- ส่วนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะในด้านต่างๆ ของกองทุนรวม
- ส่วนที่ 8 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

8.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ

8.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมจากการลงทุน

ส่วนที่ 9 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม ได้แก่เหตุผลในด้านต่างๆ ที่นำมาซึ่งการตัดสินใจลงทุน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากการสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 9 ส่วน ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแล้ว เนื้อหาของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ยังได้ถูกแบ่งเป็นจำนวนข้อของแบบสอบถามในส่วนต่างๆ รวมทั้งสิ้น 142 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากร และสังคมเศรษฐกิจของประชาชนซึ่งเป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านประชากร และสังคมเศรษฐกิจศาสตร์ของประชาชนเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ซึ่งแบ่งเป็นจำนวนข้อย่อย 31 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ และเหตุผลในการแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนรวมทั้งสิ้น 19 ข้อ

1. การแสวงหาข้อมูลจากสื่อเฉพาะกิจ
2. การแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคล
3. การแสวงหาข้อมูลจากสื่อมวลชน

ตอนที่ 2 จำนวนรวมทั้งสิ้น 19 ข้อ

1. เหตุผลของการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ
2. เหตุผลของการแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคล
3. เหตุผลของการแสวงหาข้อมูลจากสื่อมวลชน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้าใจในรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาระสำคัญในการลงทุน ผู้วิจัยได้นำเอาประเด็นของข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและจำเป็นต่อการลงทุนในกองทุนรวม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ชัดเจนในการประกอบการตัดสินใจ โดยนำประเด็นต่างๆ นี้มาจากลักษณะของกองทุนรวมที่ประชาชนควรจะทราบหรือแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ จำนวนรวมทั้งสิ้น 9 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการลง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลง โดยวัดจากความเชื่อในที่ข้อความ คำพูด หรือความหมายที่เป็นการลงจากการอาศัยแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งความเป็นจริงของการดำเนินธุรกิจ จำนวนรวมทั้งสิ้น 14 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ลงทุนในกองทุนรวม โดยแบบสอบถามได้ระบุจำนวนเงินในอัตราที่ประชาชนลงทุนจริง จำนวนรวมทั้งสิ้น 7 ข้อ

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจภาวะทางการเมือง ทั้งในและนอกประเทศ ภาวะตลาดหลักทรัพย์ ภาวะดอกเบี้ยเงินฝากข่าวเกี่ยวกับความมั่นคงของสถาบันการเงิน จำนวนรวมทั้งสิ้น 11 ข้อ

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะสำคัญในด้านต่างๆ ของกองทุนรวม จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ข้อ

ส่วนที่ 8 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ทศนคติ และประสบการณ์เดิมของประชาชนที่มีต่อการลงทุน จำนวนรวมทั้งสิ้น 15 ข้อ

ส่วนที่ 9 แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุผลในด้านต่างๆ ของการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม จำนวนรวมทั้งสิ้น 9 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 9 ส่วนดังกล่าวข้างต้น ใช้การประเมินคำถามเป็น rating scale โดยเกณฑ์กำหนดค่าคะแนน และเกณฑ์การตีความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์กำหนดค่าคะแนน

5	คะแนน	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับมาก
3	คะแนน	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตีความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย

4.50-5.00	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับน้อย
0.50-1.49	หมายถึง	ประชาชนที่ลงทุนมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ได้ถูกกำหนดเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามตามลักษณะที่ต้องการวัดตัวแปรต่างๆ แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบรายละเอียด ความครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา ทั้งนี้โดยนำเอาแนวคิด และทฤษฎี รวมทั้งความเป็นจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานจริง ตลอดจนปรึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและแก้ไขเพื่อให้ถูกต้อง และเหมาะสมเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม

2. จากนั้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดสอบ (pre-test) เพื่อหาความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบนี้ ได้ขอความร่วมมือจากพนักงานของธนาคารนครธน จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ซึ่งได้ลงทุนในกองทุนรวมจำนวน 40 ท่าน หลังจากนั้นนำมาคำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบราก (alpha of cronbrach) ซึ่งค่าของความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เริ่มส่งแบบสอบถามตามรายชื่อ และที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในวันที่ 12 มกราคม 2542 จำนวนรวมทั้งสิ้น 725 ฉบับ
2. กำหนดวันสุดท้ายที่รับคืนแบบสอบในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 ซึ่งแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 422 ฉบับ คิดเป็นอัตราร้อยละ 58.20 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด
3. ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแบบสอบถามเพื่อคัดแยกสอบถามที่มีข้อมูลไม่ครบหรือผิดพลาดออก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 18 ฉบับ คิดเป็นอัตราร้อยละ 4.26 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ฉบับมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณสถิติภาพบรรยายของข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม เศรษฐกิจ

1.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2. ทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองของความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยวิธีการของสเปคท (Specht 1975 : 113-133) โดยดำเนินการดังนี้ คือ

2.1 หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีทิศทางความสัมพันธ์จากตัวแปรที่ k ไปยังตัวแปรที่ j (β_{jk} หรือ β) และอัตราส่วนของการ ทดสอบของนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร (t -ratio) ของตัวแบบจำลองความสัมพันธ์เต็มรูป โดยวิเคราะห์ถดถอย (regression) กล่าวคือ ตัวแปรภายในทุกตัว (endogenous variables) ของแบบจำลองความสัมพันธ์เต็มรูป จะถดถอยบนตัวแปรภายนอก (exogenous variables) และตัวแปรภายในที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรภายในที่เป็นตัวแปรตาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยเพิ่มตัวแปรแบบขั้นตอน (stepwise method) สำหรับกรณีการวิเคราะห์ถดถอยที่ตัวแปรตามมีค่าต่อเนื่องทั้งหมด

2.3 หากค่า generalized squared multiple correlation coefficient (M) เป็นอัตราของความแปรปรวนที่อธิบายตัวแปรตามโดยตัวแปรอิสระทั้งหมดของแบบจำลองตามสมมติฐาน

2.4 พิจารณาความสอดคล้องของแบบจำลองของความสัมพันธ์

3. ถ้าปรากฏว่าแบบจำลองของความสัมพันธ์ตามสมมติฐานยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญ จะหาแบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญ เส้นทางใดที่ค่า t -ratio ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็จะตัดออกจากแบบจำลองของความสัมพันธ์ ซึ่งผลกระทาคงกล่าวจะได้แบบจำลองตามความสัมพันธ์ใหม่ อันเป็นแนวทางของสมมติฐาน หรือทฤษฎีใหม่ที่เปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ไปจากเดิม จากนั้นจะวิเคราะห์แบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่ ดังนี้

3.1 หากค่า R , R^2 , P_{jk} และ t -ratio ของแบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับ 2.1

3.2 หากค่า M ซึ่งเป็นค่าอัตราความแปรปรวนที่อธิบายตัวแปรตามโดยตัวแปรตามโดยตัวแปรอิสระทั้งหมดตามแบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่

3.3 ทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่กับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นจนได้แบบจำลองของความสัมพันธ์ใหม่ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีนัยสำคัญ

4. กำหนดหาปริมาณผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนของประชาชนในแบบจำลองที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย